

MARIJA LUGARIĆ,
zastupnica u Hrvatskom saboru

Zagreb, 21. svibnja 2026.

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

Predmet: *Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti potrošača (P.Z.E. br. 275)*

Na temelju članka 196. Poslovnika Hrvatskog sabora na Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti potrošača (P.Z.E. br. 275) podnosim sljedeće

AMANDMANE

I. na članak 2.

U članku 2. kojim se mijenja članak 4. Zakona o zaštiti potrošača, točka 2. mijenja se i glasi:

„2. bazna cijena je najniža maloprodajna cijena koju je trgovac primjenjivao za isti proizvod u razdoblju od 30 dana neposredno prije početka posebnog oblika prodaje, a iskazana je kao referentna cijena u odnosu na koju se utvrđuje i oglašava sniženje i/ili snižena cijena, a pri tome se ne smatra baznom cijenom cijena koja je bila primjenjiva kraće od 7 uzastopnih dana u navedenom razdoblju.“

Obrazloženje amandmana:

Konačni prijedlog zakona definira baznu cijenu kao maloprodajnu cijenu „koja je bila primjenjiva na točno određen dan u prethodnom razdoblju“, pri čemu koji je to dan, za koje proizvode i na koji način određuje ministar pravilnikom (članak 4. konačnog prijedloga). Ovakvo normativno rješenje ima dva ozbiljna nedostatka.

Prvo, prepuštanje ključnih parametara bazne cijene podzakonskom aktu umanjuje ulogu zakonodavnog tijela u uređivanju pitanja koja izravno utječu na prava potrošača te otvara prostor za promjene pravila bez parlamentarne rasprave i javnog nadzora. Iskustvo pokazuje da se upravo u podzakonskim aktima koji se donose bez medijske pozornosti kriju rješenja koja obično služe velikim tržišnim igračima.

Drugo, definicija koja upućuje na „točno određen dan“ bez jasnih ograničenja ostavlja prostor za manipulativno ponašanje: trgovac može kratkoročno, na samo jedan dan, značajno podići cijenu, a zatim je koristiti kao baznu u odnosu na koju oglašava „sniženje“. Upravo je to obrazac koji europski zakonodavac nastoji suzbiti Direktivom 2019/2161, a koji Hrvatska sada mora dosljedno prenijeti.

Predloženim amandmanom bazna cijena definira se kao najniža cijena u 30 dana, uz zabranu kratkotrajne manipulativne cijene primjenjivane kraće od 7 dana, čime se sprečava zaobilaženje svrhe norme. Takvo rješenje daje potrošaču stvarnu referentnu točku pri procjeni isplativosti kupnje, a ne formalnu kategoriju podložnu manipulaciji.

Amandman je u skladu s Direktivom (EU) 2019/2161 i njezinim ciljem suzbijanja lažnih sniženja, te s načelima pravne sigurnosti i razmjernosti.

II. na članak 18.

U članku 18., u izmijenjenom članku 37., dodaju se stavci 2. – 5. koji glase:

„(2) Svaki trgovac ili proizvođač koji u tržišnom komuniciranju iznosi tvrdnju o prihvatljivosti za okoliš u smislu članka 4. točke 48. ovoga Zakona dužan je na zahtjev nadzornog tijela dokazati istinitost, točnost i potpunost te tvrdnje.

(3) U slučaju spora ili postupka nadzora, teret dokazivanja da tvrdnja o prihvatljivosti za okoliš nije obmanjujuća leži na trgovcu ili proizvođaču koji je tu tvrdnju iznio.

(4) Dokazivanje iz stavaka 2. i 3. ovoga članka mora se temeljiti na priznatoj izvrsnoj okolišnoj učinkovitosti u skladu s definicijom iz članka 4. točke 33. ovoga Zakona ili na verificiranom programu certificiranja iz članka 4. točke 35. ovoga Zakona.

(5) Opća tvrdnja o prihvatljivosti za okoliš u smislu članka 4. točke 20. ovoga Zakona smatra se zavaravajućom poslovnom praksom ako trgovac ili proizvođač ne mogu pružiti dokaze iz stavka 4. ovoga članka.“

Obrazloženje amandmana:

Konačni prijedlog zakona prepoznaje greenwashing kao problem i proširuje popis zavaravajućih poslovnih praksi u članku 37. i to je korak naprijed koji valja pozdraviti. Međutim, temeljni strukturni problem ostaje neadresiran: teret dokazivanja i dalje de facto leži na potrošaču ili tijelu nadzora, a ne na onom tko zarađuje od zelenih marketinških tvrdnji.

Aktualna regulatorna logika funkcionira na sljedeći način: tvrdnja se iznese, stoji na polici ili u oglasu, a da bi se utvrdilo je li zavaravajuća, potrebno je pokrenuti inspekcijski ili sudski postupak. Za potrošača je to potpuno nerealistično, a za inspekciju s ograničenim kapacitetima iznimno zahtjevno.

Predloženim amandmanom uvodi se drugačija, obrnuta logika, a koja je u skladu s regulatornim trendovima u Europskoj uniji: tko tvrdi, taj dokazuje. Isto načelo u pravu EU primjenjuje se u pravu tržišnog natjecanja i u pravu zaštite podataka.

Amandman je kompatibilan s Direktivom (EU) 2024/825 o jačanju položaja potrošača u zelenoj tranziciji, koja izrijeком zahtijeva da tvrdnje o prihvatljivosti za okoliš budu provjerljive, te s načelom učinkovite sudske i nadzorne zaštite.

III. na članak 47.

U članku 47. u dodanom članku 112.f, dodaje se stavak 2. koji glasi:

„(2) Trgovac ili proizvođač koji je obvezan osigurati rezervne dijelove za popravak robe obvezan je:

1. osigurati dostupnost rezervnih dijelova za robu na koju se primjenjuju zahtjevi u pogledu mogućnosti popravka sukladno aktima iz članka 112.e ovoga Zakona, u minimalnom roku od 10 godina od dana stavljanja robe na tržište;
2. osigurati da maloprodajna cijena rezervnih dijelova nije nerazmjerna u odnosu na nabavnu vrijednost cjelokupne robe, pri čemu se smatra da cijena zamjenskog dijela premašuje razumnu razmjernost ako iznosi više od 30% maloprodajne cijene originalne robe na dan prodaje;
3. obavijestiti potrošača, na trajnom mediju, o dostupnosti, roku dostupnosti i okvirnoj cijeni rezervnih dijelova u trenutku sklapanja ugovora o kupoprodaji robe.“

Obrazloženje amandmana:

Pravo na popravak jedna je od konceptualno najsnažnijih mjera ovog zakonskog prijedloga. Ono se izravno suprotstavlja modelu planiranog zastarijevanja koji potrošače tjera u nepotrebnu kupnju i generira enormne količine elektroničkog otpada. Istovremeno, ta je mjera i ekološka i ekonomska i socijalna jer snažno pogađa upravo građane s nižim prihodima koji si ne mogu priuštiti redovitu zamjenu uređaja.

Međutim, pravo na popravak bez regulacije dostupnosti i cjenovne razumnosti rezervnih dijelova jest formalno pravo bez stvarnog sadržaja. Relevantno tržišno iskustvo, dokumentirano u europskim studijama i izvješćima Europske komisije, pokazuje da proizvođači koji su formalno obvezni osigurati dijelove to čine po cijenama koje ekonomski onemogućuju popravak čime se zakonska obveza faktički zaobilazi bez ikakvog kršenja slova zakona.

Direktivom (EU) 2024/1799, koju ovaj zakon prenosi, propisuju se minimalni zahtjevi, ali državama članicama izrijeком se ostavlja prostor za stroža nacionalna pravila. Predloženi amandman koristi taj prostor kako bi pravo na popravak učinio stvarnim, a ne samo formalnim.

Rok od 10 godina usklađen je s rokovima koje poznaje regulativa ekološkog dizajna (Uredba (EU) 2024/1781 i slični akti), a prag od 30% vrijednosti originalne robe kao gornja granica cijene dijelova metodološki se temelji na komparativnoj praksi zaštite potrošača unutar EU.

IV. na članak 60.

U članku 60. kojim se mijenja članak 149., dodaju se novi stavci koji glase:

„(4) Za prekršaje iz ovoga Zakona počinjene od strane pravne osobe čiji godišnji prihod ostvaren na području Republike Hrvatske u godini koja prethodi godini počinjenja prekršaja prelazi 5.000.000,00 eura, uz novčanu kaznu propisanu ovim Zakonom može se izreći i novčana kazna u visini do 4% ukupnog godišnjeg prihoda te pravne osobe ostvarenog u prethodnoj poslovnoj godini.“

(5) Pri odmjeravanju kazne iz stavka 1. ovoga članka nadležno tijelo uzima u obzir težinu i trajanje povrede, broj oštećenih potrošača, je li povreda počinjena namjerno ili iz nehaja, mjere koje je počinitelj poduzeo za ublažavanje štete te raniju praksu počinitelja.

(6) Kazna iz stavka 4. ovoga članka može se izreći umjesto ili uz novčanu kaznu iz odgovarajućih odredbi ovoga Zakona, ovisno o okolnostima slučaja.“

Obrazloženje amandmana:

Sustav fiksnih novčanih kazni koji je sadržan u konačnom prijedlogu zakona ima inherentan strukturni nedostatak: ista kazna za subjekte bitno različite ekonomske veličine ne proizvodi jednako odvraćajući učinak. Za malog poduzetnika s prometom od nekoliko stotina tisuća eura, kazna od nekoliko tisuća eura može biti egzistencijalno pitanje. Za veliki trgovački lanac ili telekomunikacijski operator s prometima od stotina milijuna eura ista kazna postaje zanemariva operativna stavka.

Ova strukturna nejednakost nije samo teorijsko pitanje nego je i dokumentirana u europskoj regulatornoj praksi. Upravo je zato Opća uredba o zaštiti osobnih podataka (GDPR) uvela model kazni do 4% globalnog prometa jer su raniji sustavi fiksnih kazni bili empirijski nedostadni za discipliniranje velikih kompanija. Isti problem postoji i u pravu tržišnog natjecanja gdje se kazne standardno vežu uz promet.

Predloženi amandman ne ukida fiksne kazne, nego uvodi dopunski mehanizam koji se primjenjuje samo na velike gospodarske subjekte (prag od 5 milijuna eura godišnjeg prihoda) i samo kada to okolnosti opravdavaju. Time se osigurava proporcionalnost sankcija i njihov stvarni odvraćajući učinak, a bez prekomjernog opterećenja malih i srednjih poduzetnika.

Amandman je usklađen s načelima razmjernosti i učinkovitosti sankcioniranja koji su sastavni dio europskog regulatornog okvira zaštite potrošača, a čiju provedbu Direktiva (EU) 2019/2161 izriječno zahtijeva od država članica.

Marija Lugarić